

ZKOUMÁNÍ BAROKNÍHO OBDOBÍ

V DĚJINÁCH PŘEKLADU

TOMÁŠ SVOBODA

OBDOBÍ BAROKA

I. LEVÉHO POJETÍ BAROKNÍHO
OBDOBÍ

II. BAROKNÍ PŘELKADOVÁ NORMA

OBDOBÍ BAROKA

I. LEVÉHO POJETÍ BAROKNÍHO
OBDOBÍ

II. BAROKNÍ PŘELKADOVÁ NORMA

Levého pojetí v L57

Zhodnocení oddílu o překladu v době baroka
v Levého monografii

- Levý čerpá převážně, avšak nikoli výhradně, ze sekundární literatury
- přebírá některé pojmy z tehdy kanonických pojednání k literárním dějinám:
 - Představa diskontinuitního literárního vývoje:
„... kontinuitu českého uměleckého překladu v této době zachovává hlavně literatura těžící z ústní slovesnosti“ (s. 65nn)

Levého pojetí v L57

- Používá pojem „protireformace, protireformační“ jako synonymum pojmu „barokní“ (pojem *protireformace* je původně historický, používá se pro období po tridentském koncilu; ten probíhal v letech 1545–1563)
- Výraz „temno“
„autoři a překladatelé období temna“ (s. 58)
„česká literatura období temna“ (s. 65)

Levého pojetí v L57

- Ostých před pojmem „baroko, barokní“: Levý pojem *baroko* zpravidla nepoužívá, nebo pokud ano, doplňuje „tzv.“ či výraz uvede v uvozovkách:

tzv. baroko

tzv. barokní

rysy „barokního“ překladu

Levého pojetí v L57

- **Hodnotící formulace:**

„Podřízení adaptačních zásahů propagandistickému rázu literatury – v němž přechází popularizační zacílení humanistů – je jasné.“ (s. 60)

Levého pojetí v L57

- I pochvalné zmínky:

„Jaké virtuózní eufonie dovedli prostředky zcela nenásilnými a výrazem dnes úplně svěžím a moderním dosáhnout překladatelé 17. století ...“ (s. 63)

Levého pojetí v L57

- I pochvalné zmínky:

„Jaké virtuózní eufonie dovedli prostředky zcela nenásilnými a výrazem dnes úplně svěžím a moderním dosáhnout překladatelé 17. století ...“ (s. 63)

Levého pojetí v L57

- **Obsahová stránka:**

Opomenutí překladatelské produkce českých exulantů (s výjimkou J. A. Komenského – ten ale zařazen do doby renesanční a humanismu – a několika drobných zmínek)

OBDOBÍ BAROKA

I. LEVÉHO POJETÍ BAROKNÍHO
OBDOBÍ

II. BAROKNÍ PŘELKADOVÁ NORMA

Barokní období

- pojem (etymologie)
- periodizace
- charakteristické prvky v literatuře
- charakteristické prvky překladové normy
- problematika výzkumu
- textové příklady

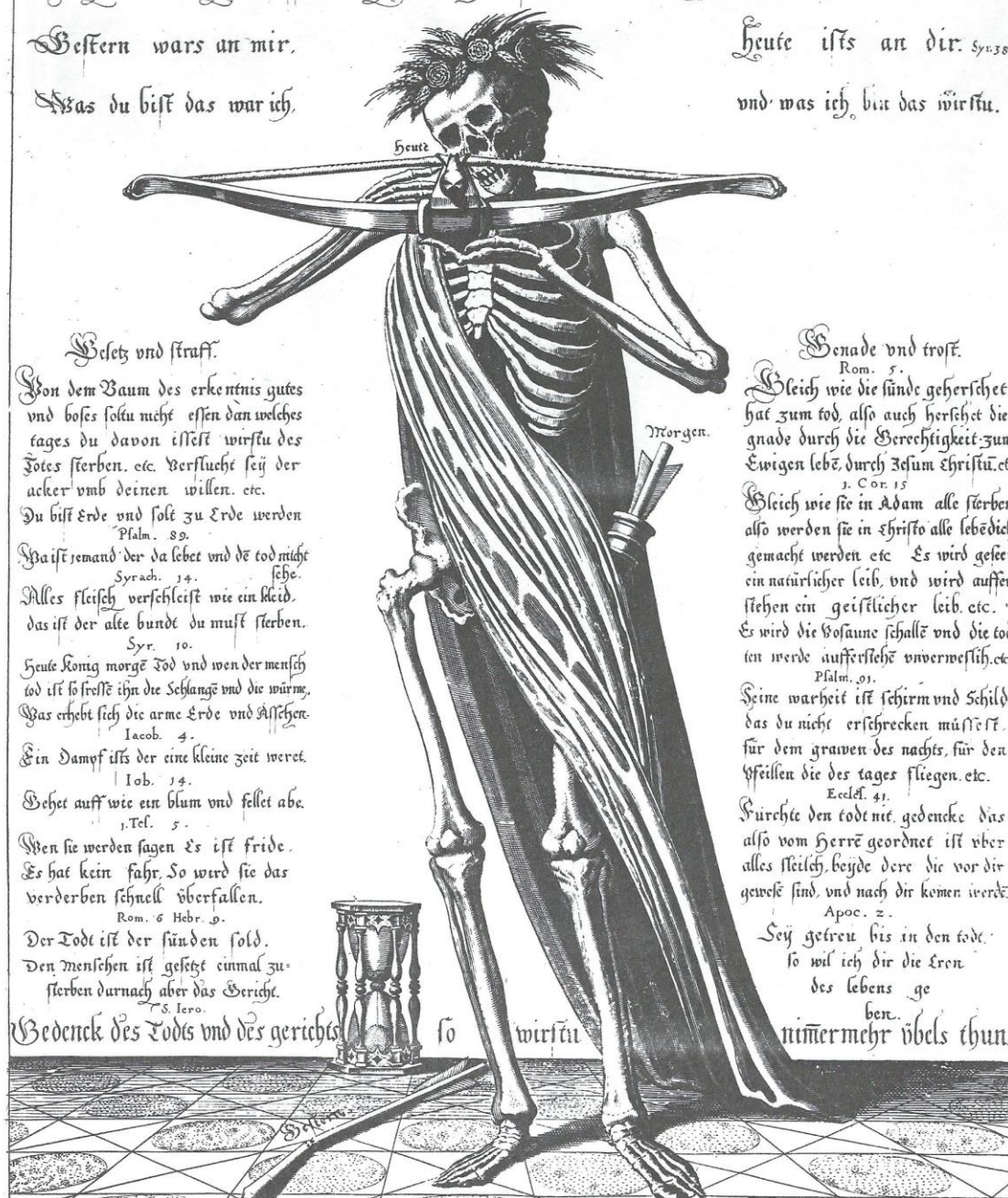

Barokní období – pojem

- barroco
 - báros
 - verruca
 - Federico Barocci
 - baroco
-

Fleuch wa du wilt, des todtes bild, Stätz auff dich zielt.

Wachet dan ihr wisset nicht welche stunde ewer Herr kommen wird. Matth. 24
Bekern wars an mir. Syr. 38.
Was du bist das war ich. Matth. 23.
Heute ist's an dir. Syr. 38.
vnd was ich bei das wirstu.

Gesetz vnd straff.
Von dem Baum des erkenntnis gutes vnd bofes soltu nicht essen dan welches tages du davon issest wirstu des Jotes sterben. etc. Verflucht sey der acker vmb deinen willen. etc.
Du bist Erde vnd solt zu Erde werden Pfalm. 89.
Was ist jemand der da lebet vnd de tod nicht Syrach. 34. sehe.
Alles fleisch verschleisst wie ein kleid. das ist der alte bundt du mußt sterben. Syr. 10.
Heute konig morgē Tod vnd wen der mensch tod ist so frosst ihn die Schlangē vnd die wūrme. Was erhebt sich die arme Erde vnd Ascher. Jacob. 4.
Ein Dampff ist's der eine kleine zeit weret. Iob. 34.
Behet auff wie ein blum vnd fellet abe. 1. Tel. 5.
Wen sie werden sagen Es ist fride. Es hat kein fahr. So wird sie das verderben schnell überfallen. Rom. 6 Hebr. 9.
Der Todt ist der sünden sold. Den menschen ist gesetz einmal zu sterben darnach aber das Gerichte. S. Iero.

Bedenck des Todts vnd des gericht

so wirstu

Genade vnd trost.
Rom. 5.
Gleich wie die sünde geherschet hat zum tod, also auch herschet die gnade durch die Berechtigkeit zum Ewigen lebē durch Jesum Christū. etc. 1. Cor. 15.
Gleich wie sie in Adam alle sterben also werden sie in Christo alle lebēdich gemacht werden etc. Es wird gesetz ein natürlicher leib, vnd wird auffger. stehen ein geistlicher leib. etc. Es wird die Hosanne schallē vnd die todten werde auffrische vnermesslich. etc. Pfalm. 91.
Seine warheit ist schirm vnd Schild das du nicht erschrecken müstest für dem grauen des nachts, für den Pfeillen die des tages fliegen. etc. Eccles. 41.
Fürchte den todt nit, gedencke das also vom Herrē geordnet ist vber alles fleisch, beyde dere die vor dir gewelt sind, vnd nach dir komen werdē. Apoc. 2.
Sei getreu bis in den todt. so wil ich dir die Kron des lebens geben. Apoc. 2.
nimmermehr übels thun.

Barokní období – periodizace

- Liší se v řádu několika desetiletí, jak pro českou literaturu, tak ve srovnání české a německé literární historie
- Česká literatura: nejčastěji 1620-1750
- Německá literatura: nejčastěji ztotožňováno se 17. stoletím

(Periodizace literárního baroka)

Barokní období

- charakteristické prvky
v literatuře obecně

- antitetičnost
 - apokalyptičnost
 - divadelnost
 - expanze
 - heroismus
 - vanitas vanitatum
 - motiv obratu
 - transcendence
-

Barokní období

- charakteristické prvky *překladové normy*

- písňové překlady
- konfesijní zakotvenost překladové tvorby
- adaptační postup, spíše než „volnost“/„věrnost“
 - výrazové i obsahové zjednodušování
 - výrazové i obsahové rozšiřování a zesilování
- stylistické prostředky jsou voleny s ohledem na cílový úzus, důraz na idiomaticitu výrazu (absence interferencí)
- kompoziční volnost
- doplňování (adice)

Barokní období

- charakteristické prvky *překladové normy*

- Viz též dokument
„Svoboda_Baroko_Charakteristicke
prvky_pk_normy.pdf“
-

Barokní období

– problematika výzkumu

(nepovinné)

- „SVOBODA Tomáš. Barokologické bádání v dějinách českého překladu mezi lety 1945 a 2003. In: HRALA Milan, ed. Český překlad 1945–2003: Praha: Univerzita Karlova v Praze, Filozofická fakulta, 2004“

(viz literatura ke kurzu)

- Typy vztahu barokních překladů k výchozímu textu:

viz SVOBODA, Tomáš. Metodologické implikace pro zkoumání barokního období v dějinách překladu. In: JANEČKOVÁ, M., ALEXOVÁ, J. a POSPÍŠILOVÁ, V. *Slovesné baroko ve střeoevropském prostoru*. Praha: Arsci, 2010, s. 186–201. ISBN 978-80-7420-008-3.

(sken, mezi materiály)

Děkuji za pozornost